10
Digitalisering, leermiddelen en ondersteuningsstructuur in het funderend onderwijs

Digitalisering, leermiddelen en ondersteuningsstructuur in het funderend onderwijs

Aan de orde is het **tweeminutendebat Digitalisering, leermiddelen en ondersteuningsstructuur in het funderend onderwijs (CD d.d. 09/04)**.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het tweeminutendebat Digitalisering, leermiddelen en ondersteuningsstructuur in het funderend onderwijs. Ik heet de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, ook wel de staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie, van harte welkom. De eerste spreker van de zijde van de Kamer is de heer Kisteman.

De heer **Kisteman** (VVD):
Voorzitter, ik ga het heel kort houden. Ik ben de aanvrager van dit tweeminutendebat en ik heb ook een motie, maar zoals het bij een minderheidskabinet hoort, gaat mevrouw Moorman deze motie indienen. Daar laat ik het dus ook bij.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Dan gaan we dat nu waarschijnlijk horen van mevrouw Moorman, die spreekt namens PRO. U krijgt er alleen niet meer minuten bij. Gaat uw gang.

Mevrouw **Moorman** (PRO):
Voorzitter, hoe galant is dat van de heer Kisteman? Laat het een voorbeeld zijn voor de collega's.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de huidige Wet gratis schoolboeken stamt uit de tijd dat de smartphone nog maar net bestond en er sindsdien enorme technologische vooruitgang is geboekt, ook in het onderwijs;

constaterende dat digitalisering van het onderwijs uitdagingen op het gebied van cyberveiligheid, afhankelijkheid van big tech en ongelijke kansen in het onderwijs veroorzaakt;

constaterende dat het onderbrengen van digitale leermiddelen in de Wet gratis schoolboeken kan zorgen voor meer regie en sturing op die uitdagingen;

verzoekt de regering om in het regieplan digitalisering met de VO-raad en SIVON voorbeelden van scholen die leerlingen gratis devices verstrekken te inventariseren, te delen en op te schalen, en voor 2027 inzichtelijk te maken of de wet omgevormd kan worden tot een wet gratis leermiddelen waarin devices zijn opgenomen, scholen aan te sporen besparingen op lesmateriaal hiervoor in te zetten, en de uitkomsten hiervan aan de Kamer voor te leggen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Moorman, Roodenkerk en Kisteman.

Zij krijgt nr. 74 (32034).

Mevrouw **Moorman** (PRO):
Dan de tweede motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet een hoge ambitie heeft om de digitale autonomie van Nederland te vergroten in alle strategische sectoren;

overwegende dat de totale dominantie van enkele niet-Europese techgiganten, zoals Microsoft en Google, in het funderend onderwijs een van de structurele oorzaken is van de huidige afhankelijkheid;

verzoekt de regering om samen met het veld als doel te stellen om de digitale autonomie van het funderend onderwijs structureel en aantoonbaar te vergroten en hier samen plannen voor uit te werken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Moorman en Kathmann.

Zij krijgt nr. 75 (32034).

Mevrouw **Moorman** (PRO):
Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De heer Boomsma is de volgende spreker aan de zijde van de Kamer. Hij spreekt namens de fractie van JA21.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dank u wel, meneer de voorzitter. Ik heb twee moties. Eén.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat AI geen gunstige ontwikkeling is voor leerlingen, die moeten leren om zelf na te denken en dingen te doen;

overwegende dat je van alles kunt downloaden en offloaden, maar niet karaktervorming of het denken zelf;

constaterende dat het bijzonder moeilijk is AI buiten de deur te houden wanneer leerlingen huiswerk maken of werken aan opdrachten op school;

verzoekt de regering haast te maken met een strenge mobieltjesrichtlijn die ervoor zorgt dat telefoons gedurende de gehele schooldag zo spoedig mogelijk "thuis of in de kluis" gaan,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Boomsma, Rooderkerk en Van der Werf.

Zij krijgt nr. 76 (32034).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de groeiende beschikbaarheid van AI grote gevolgen heeft voor het gehele onderwijs en dan vooral voor de manier waarop huiswerk en schrijfopdrachten, zoals opstellen en werkstukken, worden uitgevoerd, beoordeeld en/of getoetst;

overwegende dat het cruciaal is dat kinderen en jongeren leren om zelf goed te schrijven en het risico van offloading bestaat waardoor vaardigheden niet worden aangeleerd;

verzoekt het kabinet in overleg met leraren en de sector een advies op te stellen over AI-vrije best practices voor bijvoorbeeld het leren schrijven van opstellen en de toetsing van schrijfopdrachten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Boomsma en Rooderkerk.

Zij krijgt nr. 77 (32034).

De heer **Boomsma** (JA21):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De volgende spreker aan de zijde van de Kamer is mevrouw Armut. Zij spreekt namens de fractie van het CDA.

Mevrouw **Armut** (CDA):
Dank, voorzitter. Eén motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat uit onderzoek blijkt dat leren vanaf papier, het maken van aantekeningen met de hand en het werken met boeken leiden tot een betere verwerking en een beter begrip dan leren via schermen;

constaterende dat onderzoek tevens laat zien dat het gebruik van laptops in de klas leidt tot meer afleiding en verminderde concentratie, met negatieve effecten op zowel de gebruiker als medeleerlingen;

overwegende dat juist in een tijd waarin basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en rekenen onder druk staan, het van groot belang is om onderwijsvormen te kiezen die aantoonbaar bijdragen aan concentratie, diepgang en begrip;

overwegende dat het gebruik van laptops als standaard leermiddel niet gelijkstaat aan werken aan de kerndoelen voor digitale geletterdheid;

verzoekt de regering met richtlijnen te komen die ertoe leiden dat schermgebruik in het klaslokaal wordt teruggedrongen tot situaties waarin de didactische meerwaarde aantoonbaar is, en te bevorderen dat leren vanaf papier, lezen uit boeken en schrijven met de hand weer de standaard worden in het onderwijs, en de Kamer hierover, inclusief een tijdpad voor implementatie, uiterlijk voor het einde van het schooljaar 2026-2027 te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Armut, Boomsma, Van Brenk, Beckerman, Claassen, Van der Plas en Ceder.

Zij krijgt nr. 78 (32034).

Dank u wel. De laatste spreker aan de zijde van de Kamer is mevrouw Rooderkerk. Zij spreekt namens de fractie van D66.

Mevrouw **Rooderkerk** (D66):
Dank, voorzitter.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat onderwijsinstellingen moeite hebben om grip te houden op de snelle ontwikkelingen van generatieve AI;

constaterende dat kinderen in het funderend onderwijs zich nog moeten ontwikkelen op het gebied van digitale vaardigheden, waardoor zij extra bescherming behoeven;

constaterende dat bestaande AI-systemen, zoals ChatGPT, veelal commercieel zijn en niet specifiek zijn ingericht op de pedagogische en didactische behoeften van het onderwijs;

overwegende dat een publieke AI-voorziening kan bijdragen aan het reguleren van AI-gebruik op basis van wet- en regelgeving en het borgen van publieke waarden zoals privacy, veiligheid en gelijke kansen;

overwegende dat slechts 5% van de scholen in het funderend onderwijs nu AI-beleid heeft en dat het hebben van zo'n voorziening ook hieraan kan bijdragen;

overwegende dat een dergelijke voorziening scholen in staat stelt om AI op een gecontroleerde en pedagogisch verantwoorde manier in te zetten en hen minder afhankelijk maakt van big tech;

verzoekt de regering samen met Kennisnet, SURF en SIVON een voorstel uit te werken voor een veilige publieke Nederlandse AI-voorziening, en de Kamer dit voor de begrotingsbehandeling te sturen, inclusief financiering, implementatiestrategie en professionalisering van leraren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Rooderkerk en Moorman.

Zij krijgt nr. 79 (32034).

Dank u wel. Daarmee is er een einde gekomen aan de eerste termijn van de zijde van de Kamer. Ik schors voor zeven minuten, tot 15.50 uur.

De vergadering wordt van 15.43 uur tot 15.48 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Met de complimenten aan de staatssecretaris heropen ik de vergadering. Zij had niet zeven maar zes minuten schorsing nodig. Daarmee gaan we over naar de appreciaties en de beantwoording van de vragen. Ik geef het woord aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Tielen**:
Voorzitter. In goed Nederlands: underpromise, overdeliver. Dat is altijd beter dan andersom.

Dank u wel, voorzitter. Dank aan de leden voor de moties. We hebben hier wel echt een commissiedebat over gevoerd. Ik vond het een heel leuk commissiedebat. Ik zie een hoop moties waarover we het wel een beetje hebben gehad, maar die ik over het algemeen kan meenemen in het regieplan dat ik heb aangekondigd over digitalisering en AI in het funderend onderwijs. Daarmee licht ik al een tipje van de sluier op.

Ik begin met de eerste motie van mevrouw Moorman, mevrouw Rooderkerk en meneer Kisteman. Dat is de motie op stuk nr. 74. De motie vraagt om iets mee te nemen in het regieplan. Het gaat over gratis devices, welke plek dat zou moeten krijgen in het plan en misschien ook in een wet. Laat me daar eens goed naar kijken. Ik geef 'm oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 74 krijgt oordeel Kamer.

Staatssecretaris **Tielen**:
De motie op stuk nr. 75 van mevrouw Moorman en mevrouw Kathmann … In reactie op wat er buiten de microfoon wordt gezegd: dat is goed. Het is goed dat we het doen omdat het belangrijk is, maar ook omdat het leuk is en als het samen is …

Goed. De motie op stuk nr. 75 van mevrouw Moorman en mevrouw Kathmann over digitaal autonoom onderwijs verzoekt om samen met het veld de plannen uit te werken. Samen met het veld is hier heel belangrijk, denk ik; daar kom ik nog een paar keer op terug. Ik neem dit graag mee naar het veld en dan kom ik in het regieplan deels terug op wat voor plannen we daarin kunnen bespreken. Ik geef de motie oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 75 krijgt oordeel Kamer.

Staatssecretaris **Tielen**:
De motie op stuk nr. 76 van meneer Boomsma, mevrouw Rooderkerk en mevrouw Van der Werf gaat over "thuis of in de kluis". Dat is leuk, want ik ben daar best al over in gesprek met de sectorraden. Ik zou deze motie daarom willen overnemen, als de indieners daarmee akkoord zijn.

De **voorzitter**:
De motie-Boomsma c.s. (32034, nr. 76) is overgenomen.

Staatssecretaris **Tielen**:
De motie op stuk nr. 77 van meneer Boomsma en mevrouw Rooderkerk gaat over advies en best practices rond schrijven. We hebben inderdaad gezien dat schrijfvaardigheid achteruit aan het gaan is. Dat zal deels komen door digitalisering en AI, deels ook door te weinig te doen. Het lijkt me dus heel goed om de best practices te gaan verzamelen. Ik geef de motie oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 77 krijgt oordeel Kamer.

Staatssecretaris **Tielen**:

Dan kom ik bij de motie op stuk nr. 78 van mevrouw Armut, meneer Boomsma en nog veel meer mensen. Goed gedaan, denk ik dan altijd, als er veel namen onder de motie staan, want dan is er kennelijk ook wel behoefte aan vanuit de volksvertegenwoordiging. De motie gaat over het schermgebruik en papier, om het zo maar te zeggen. Wat ik mooi vind aan deze motie is dat het gaat over "evidence-informed". Daar gaan we het nog wel apart over hebben met elkaar. Het gaat erom dat we met schier bewezen methoden gaan lesgeven. Van daaruit weten we al veel dingen over het schrijven op papier. Ik zou 'm oordeel Kamer willen geven. Ik moet wel zeggen dat we hier in de Kamer niet precies voorschrijven wat er in de klassen precies wel en niet wordt gekozen en gebruikt aan methodes. Dat geldt eigenlijk voor alles. Dus als mevrouw Armut het met die context eens is, kan ik deze motie oordeel Kamer geven.

De **voorzitter**:
En zij knikt. Daarmee heeft de motie op stuk nr. 78 oordeel Kamer.

Staatssecretaris **Tielen**:
Dan de motie op stuk nr. 79 van mevrouw Rooderkerk en mevrouw Moorman. Een compliment aan de Kamer dat er zoveel gezamenlijke moties zijn. De motie gaat over een veilige publieke Nederlandse AI-voorziening. Kennisnet is al bezig met een verkenning. Ik verwacht dat die in het najaar komt. Vanuit de verkenning zullen we moeten kijken welke aanbevelingen eruit komen en wat we daar dan mee kunnen doen. Als ik die dingen kan meenemen in een voorstel en daarmee voldoe aan het dictum van deze motie, dan kan ik 'm oordeel Kamer geven.

De **voorzitter**:
Ik kijk even naar indiener, mevrouw Rooderkerk.

Mevrouw **Rooderkerk** (D66):
Ik heb er een korte vraag over. Ik vind het op zich goed, alleen vraagt de motie ook om voor de begroting voor te leggen wat daarvoor nodig is ten aanzien van de financiering. Dan kunnen er tijdig middelen voor worden geregeld. Als dat pas in het najaar is, terwijl we al weten dat er geld voor nodig is — en dat weet ik, want dat kan je bedenken — dan zou het fijn zijn als we daar dan wel voor de begrotingsbehandeling een voorstel voor krijgen.

Staatssecretaris **Tielen**:
Dat kan ik niet gaan toezeggen, want ik krijg die verkenning echt in het najaar. Mevrouw Rooderkerk weet net als ik dat de Miljoenennota voor 2027 al ver voor Prinsjesdag af moet zijn en besproken, dus dat gaat niet samen.

De **voorzitter**:
Dan is de keuze aan mevrouw Rooderkerk of zij akkoord gaat met de interpretatie. Nee dus. Oké, dan is haar motie op stuk nr. 79 voorlopig ontraden.

Staatssecretaris **Tielen**:
Nee, want ik kom nog steeds met een voorstel. Alleen, mevrouw Rooderkerk wil ook een financieringsvoorstel voor de begroting, en dat deel ga ik niet doen.

De **voorzitter**:
Maar dat staat wel in de motie.

Staatssecretaris **Tielen**:
Er staat "financiering algemeen". Ik kan wel met een voorstel komen. Dat is dan alleen niet een onderdeel van de begroting voor 2027. Die kanttekening maak ik erbij.

De **voorzitter**:
Duidelijk. Dan heeft de motie op stuk nr. 79 oordeel Kamer.

Staatssecretaris **Tielen**:
Dat was wat ik aan moties had en wat ik dus geapprecieerd heb.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Daarmee is er een einde gekomen aan het tweeminutendebat.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
Ik schors voor een enkel ogenblik en dan gaan wij door met het tweeminutendebat Praktijkonderwijs en vmbo.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.